

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้น้ำประปาและปัจจัยที่มีผลต่อการใช้งานน้ำประปา ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้น้ำประปาในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน จำนวน 500 คน ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา เพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมการใช้น้ำ และได้ใช้แบบจำลองโลจิท (Logit model) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้น้ำประปาในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน ซึ่งผลการศึกษสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

จากการสำรวจข้อมูลทั่วไปและปัจจัยที่มีผลต่อการใช้งานน้ำประปาของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 500 คน พบว่าผู้ใช้น้ำกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 351 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.2 มีอายุอยู่ในช่วง 41- 50 ปี จำนวน 202 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.4 ผู้ใช้น้ำกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 474 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.8 ประกอบอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 234 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน จำนวน 148 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.6 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 193 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.6 ผู้ใช้น้ำกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้รวมอยู่ในช่วง 15,001-20,000 บาท จำนวน 177 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.4 ค่าใช้จ่ายรวมอยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท จำนวน 276 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.2 ลักษณะความเป็นเจ้าของสถานที่เป็นบ้านส่วนตัว จำนวน 383 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.6 เป็นบ้านเดี่ยว จำนวน 226 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.2 ใช้ที่อยู่อาศัยประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 194 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.8 ในครัวเรือนมีห้องน้ำ 2 ห้อง จำนวน 297 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.4 มีห้องสุขภัณฑ์ 2 ห้อง จำนวน 289 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.8 จ่ายค่าน้ำเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 201-300 บาท จำนวน 215 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.0 ปริมาณการใช้น้ำประปาเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 31-40 หน่วย จำนวน 215 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.0

ลักษณะการใช้น้ำประปาของครัวเรือนจากการสำรวจการใช้น้ำประปาของครัวเรือนในการทำกิจกรรมต่างๆพบว่า กิจกรรมที่ครัวเรือนใช้น้ำประปามากที่สุด 5 ลำดับ คือ การอาบน้ำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 อันดับสอง พบว่า ครัวเรือนตัวอย่างใช้น้ำประปาเพื่อทำกิจกรรมการซักผ้า และเครื่องนุ่งห่ม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.8 ความสำคัญของการใช้น้ำประปาอันดับสาม พบว่า ครัวเรือนตัวอย่างใช้น้ำประปาเพื่อทำกิจกรรมการชะล้างภาชนะ สิ่งของเครื่องใช้ คิดเป็นร้อยละ

43.2 อันดับสี่ พบว่า คริวเรือนตัวอย่างใช้น้ำประปาเพื่อทำกิจกรรมการใช้ห้องสุขภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ45.3 และอันดับห้า นั้น พบว่า คริวเรือนตัวอย่างใช้น้ำประปาเพื่อทำกิจกรรมการทำความสะอาดที่พัก คิดเป็นร้อยละ43.3

ผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อคุณภาพน้ำประปาที่ได้รับจากการประปาเทศบาลในด้านความสะอาด มีความเห็นว่าควรปรับปรุง จำนวน 262 ราย คิดเป็นร้อยละ52.40 ในด้านความมั่นใจในการดื่ม มีความเห็นว่าควรปรับปรุง จำนวน 375 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.0 และในด้านความพึงพอใจในการใช้บริการ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง จำนวน 255 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.0 การจัดหาน้ำดื่มและแหล่งน้ำดื่ม นั้น น้ำดื่มส่วนใหญ่มาจากน้ำดื่มที่คริวเรือนซื้อจะแหล่งผลิตน้ำดื่มเอกชน จำนวน 376 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.2 และสามารถดื่มได้ทันทีจากน้ำดื่มจากแหล่งผลิตเอกชน และการหยุดไหลของน้ำประปาใน 1 เดือน หยุดไหล 2 ครั้ง จำนวน 232 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.4 ระดับความแรงของน้ำประปาในช่วงฤดูร้อน มีระดับความแรงปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.2 ในช่วงฤดูฝน มีความแรงตลอดทั้งวัน คิดเป็นร้อยละ 80.2 และในช่วงฤดูหนาว มีความแรงตลอดทั้งวัน คิดเป็นร้อยละ 80.2 ทางด้านราคาน้ำประปาของการประปาเทศบาลเมืองหัวหินได้ว่า คริวเรือนกลุ่มตัวอย่าง คิดว่าค่าน้ำประปามีราคาที่เหมาะสมดีแล้ว จำนวน 460 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.0 จากการสำรวจคริวเรือนที่ใช้น้ำประปาของการประปาเทศบาลเมืองหัวหินได้ว่า ร้อยละ73.8 ของคริวเรือนกลุ่มตัวอย่าง คิดว่าน้ำประปาเพียงพอในการใช้ และ คริวเรือนที่ใช้น้ำประปาของการประปาเทศบาลเมืองหัวหินมีความยินดีที่จะจ่ายค่าน้ำประปาแพงขึ้นหากได้รับการบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอ ร้อยละ59.2 และค่าใช้จ่ายที่ยินดีจ่ายเพิ่มหากได้รับการบริการน้ำประปาเพียงพออยู่ในช่วง 201-300 บาท ร้อยละ51.0 จากการสำรวจสิ่งที่ผู้ใช้น้ำคาดหวัง คือการได้รับน้ำอย่างเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคมากที่สุด ร้อยละ45.4

พฤติกรรมและความตระหนักถึงปัญหาความขาดแคลนน้ำประปา คริวเรือนกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้น้ำประปาของการประปาเทศบาลเมืองหัวหิน นั้นมีความตระหนักถึงปัญหาความขาดแคลนน้ำประปาในชุมชน ร้อยละ90.6 และผู้ใช้น้ำมีการเตรียมรับมือกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในอนาคต ร้อยละ96.0 คริวเรือนซื้อน้ำใช้ในการอุปโภคในฤดูแล้ง จากการสำรวจนั้นจะได้ว่า คริวเรือนผู้ใช้น้ำมีการซื้อน้ำใช้ในการอุปโภคในฤดูแล้งเพียง ร้อยละ 17.4 โดยส่วนใหญ่ปริมาณการซื้อน้ำใน 1 เดือน เพื่อใช้ในการอุปโภคจำนวน 2 คัน คิดเป็นร้อยละ 52.9 มีค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำใน 1 เดือน เพื่อใช้ในการอุปโภค จำนวน 201 - 300 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.7 การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา ผู้ใช้น้ำมีวิธีแก้ปัญหา น้ำประปาในฤดูแล้งไม่ไหล หรือมีแรงดันน้อยกว่าที่ควรจะเป็น จากผู้ใช้น้ำที่ไม่ได้ซื้อน้ำใช้ในฤดูแล้ง โดยวิธีการซื้อแท่งกรองรับน้ำไว้ใช้ในยามขาด

แคลน คิดเป็นร้อยละ 75.06 และผู้ใช้น้ำกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการเตรียมรองรับ การขาดแคลนน้ำในอนาคต ต่อเดือนอยู่ในช่วง 1,001 - 1,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.0

จากการวิเคราะห์ผลโดยใช้แบบจำลองโลจิท (Logit model) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้น้ำประปาของผู้ใช้น้ำประปาในเขตเทศบาลเมืองหัวหินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 99% ได้แก่ คุณภาพของน้ำประปาที่ดี ฤดูกาลเมื่อถึงช่วงฤดูร้อน และลักษณะที่อยู่อาศัยเมื่อเป็นพื้นที่อาศัยบริเวณเขตชุมชน ครั้วเรือนที่ทำกิจกรรมในครั้วเรือนบ่อยครั้ง ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 90% ได้แก่ ราคาน้ำประปา

ผลการวิเคราะห์ผลหน่วยสุดท้าย (marginal effect) พบว่า ผู้ใช้น้ำประปาในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน มีโอกาสความน่าจะเป็นสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่จะมีความต้องการใช้น้ำประปาเพิ่มมากขึ้น หากคุณภาพของน้ำประปาที่ดี ฤดูกาลเมื่อถึงช่วงฤดูร้อน และลักษณะที่อยู่อาศัยเมื่อเป็นพื้นที่อาศัยบริเวณเขตชุมชน และครั้วเรือนที่ทำกิจกรรมในครั้วเรือนบ่อยครั้ง ส่วนทางด้านราคาน้ำประปานั้นหากเทศบาลมีการปรับราคาค่าน้ำประปาเพิ่มขึ้น ความต้องการใช้น้ำประปาจะมีปริมาณที่ลดลง

6.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากการศึกษาถึงสถานการณ์ความขาดแคลนน้ำในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน พบว่า ในภาคครั้วเรือนประสบกับปัญหาความขาดแคลนน้ำประปา มีสาเหตุจากปริมาณน้ำดิบที่มีน้อยลง และผลของนโยบายทางด้านราคาที่มีการแบ่งตลาดกันระหว่างภาคการท่องเที่ยวกับภาคครั้วเรือน ซึ่งภาคการท่องเที่ยวจะได้รับน้ำอย่างเต็มที่แต่จะต้องจ่ายค่าน้ำในอัตราที่แพงกว่าภาคครั้วเรือน ส่วนในภาคครั้วเรือนจะมีการปันส่วนน้ำประปา ซึ่งจะใช้วิธีกำหนดช่วงเวลาในการจ่ายน้ำประปา ทำให้ภาคครั้วเรือนได้รับน้ำประปาอย่างไม่เพียงพอ หากจะใช้นโยบายทางด้านราคาในการแก้ไข โดยการขึ้นราคาเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำประปาลง จะมีข้อจำกัดทางด้านโครงสร้างราคาที่เกี่ยวข้อง ประโยชน์ในกับกลุ่มผู้ใช้น้ำในภาคการท่องเที่ยว ซึ่งเมื่อมีการใช้นโยบายทางด้านราคาแล้วนั้นในภาคครั้วเรือนก็จะต้องได้รับบริการน้ำประปาอย่างเต็มที่เช่นเดียวกับภาคการท่องเที่ยว และปริมาณน้ำดิบที่มีอยู่อย่างจำกัดไม่เพียงพอที่จะจัดสรรให้ทั่วถึงทุกภาคส่วน จะมีผลทำให้การใช้ราคาในการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ทำได้ยากขึ้น ทั้งนี้ ในระยะยาวหากมีการใช้นโยบายทางด้านราคาเพื่อแก้ปัญหาค่าความขาดแคลนน้ำประปา ทางเทศบาลเมืองหัวหินควรจะมีจัดหาแหล่งน้ำดิบเพิ่ม และปรับปรุงพัฒนาระบบการผลิต การจ่ายน้ำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อลดการสูญเสียน้ำและการลักลอบใช้น้ำ รวมทั้งควบคุมทางด้านปริมาณน้ำให้เพียงพอต่อผู้บริโภคทุกส่วนด้วย

2. จากการศึกษาวิเคราะห์ผลทาง Marginal effect ของแบบจำลองโลจิสต์ ดังตารางที่ 5.29 สำหรับปัจจัยทางด้านราคา มีค่า Coefficient เท่ากับ -0.1506 ซึ่งผลวิเคราะห์นี้มีค่าใกล้เคียงกับค่าความยืดหยุ่น หากกำหนดให้เป็นเสมือนค่าความยืดหยุ่นนั้น การประปาจะต้องเพิ่มราคาในอัตราที่สูงมากถึงจะใช้ได้ผล ซึ่งทำให้การใช้นโยบายทางด้านราคานี้ทำได้ยากขึ้น

3. ในครัวเรือนที่มีความยินดีในการจ่ายค่าน้ำประปาเพิ่มขึ้นและได้รับน้ำประปาในอัตราที่เพียงพอต่อความต้องการนั้น มีกว่าร้อยละ 50 ของผู้ใช้น้ำกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ใช้น้ำยังมีความต้องการที่จะใช้น้ำประปาเพิ่มขึ้นอยู่ โดยส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่มีการกำหนดช่วงเวลาจ่ายน้ำของการประปา ซึ่งในบางครั้งก็ไม่ได้รับน้ำตามกำหนดเวลาดังกล่าว ดังนั้นทางการประปาจึงควรตระหนักถึงกลุ่มผู้ใช้น้ำให้ทั่วถึงด้วย

4. จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้ใช้น้ำในเขตเทศบาลเมืองหัวหินมีแนวโน้มที่จะมีความต้องการที่จะใช้น้ำประปาเพิ่มมากขึ้น เมื่อน้ำประปานั้นมีคุณภาพดีขึ้น และฤดูกาลนั้นเป็นฤดูร้อนซึ่งทำให้เพิ่มความต้องการใช้น้ำประปา โดยผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่ที่มีความคาดหวังจากการประปาในเรื่องการมีน้ำประปาใช้อย่างพอเพียงและ น้ำประปามีคุณภาพ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ประชาชนยังไม่มีความเชื่อมั่นที่จะดื่มน้ำจากการประปา ดังนั้นทางการประปาเทศบาลจึงควรที่จะปรับปรุงและควบคุมคุณภาพน้ำประปาให้อยู่ในเกณฑ์คุณภาพตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้ใช้น้ำจะได้ใช้น้ำประปาได้อย่างเต็มที่และไม่ห่วงในเรื่องคุณภาพน้ำที่ได้รับ รวมถึงเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับหน่วยงานกองการประปาเทศบาลเมืองหัวหินด้วย อีกทั้งการรองรับการขยายของเมืองและรองรับนักท่องเที่ยวที่จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคตด้วย เนื่องจากมาตรฐานของนักท่องเที่ยวที่ใช้น้ำประปาจะต้องสามารถดื่มน้ำได้

5. จากการศึกษาทำให้ทราบว่าผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่ประสบปัญหาน้ำประปาหยุดไหลในหลายๆครัวเรือน ทางการประปาเทศบาลเมืองหัวหิน จึงควรที่จะมีการปรับปรุงระบบการส่งน้ำและแรงดันน้ำให้มีความสามารถส่งน้ำไปยังครัวเรือนต่างๆได้อย่างสม่ำเสมอ และไม่หยุดจ่ายน้ำบ่อย และทำการสำรวจท่อส่งน้ำที่ชำรุดเสียหาย เพื่อคุณภาพของน้ำและ ควบคุมการสูญเสีย

6. ครัวเรือนบางครัวเรือนแจ้งว่าค่าน้ำประปาในบางเดือนแพงผิดปกติ ซึ่งเหตุการณ์นี้อาจเป็นเหตุการณ์ที่เกิดความผิดปกติจากมาตรวัดน้ำ ดังนั้นทางการประปาเทศบาลเมืองหัวหิน จึงควรเข้าไปตรวจสอบมาตรวัดน้ำของแต่ละครัวเรือนด้วยว่า มีความผิดปกติหรือไม่ รวมทั้งครัวเรือนเองจะต้องหมั่นตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ในครัวเรือนด้วยว่ามีความชำรุดเสียหายหรือไม่ เพราะอาจจะ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนต้องจ่ายค่าน้ำประปาในอัตราที่สูง

7. สถานประกอบการและครัวเรือนควรที่จะคำนึงถึงการใช้น้ำอย่างประหยัดด้วย โดยอาจมีการออกแบบตัวบ้านหรือสถานที่บริเวณบ้านที่สามารถจะลดการใช้พลังงานและลดการใช้ น้ำประปาโดยการปรับเปลี่ยนไปใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำจากธรรมชาติมากขึ้น

6.3 นัยทางด้านนโยบายในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา

จากโครงสร้างการจ่ายน้ำประปาของการประปาเทศบาลเมืองหัวหิน ซึ่งเสมือนมีการแบ่ง การจ่ายน้ำระหว่างภาคการท่องเที่ยว กับภาคครัวเรือนออกจากกัน อีกทั้งมีการแบ่งโซนจ่ายน้ำเป็น ช่วงเวลาสำหรับภาคครัวเรือน ยกเว้นแหล่งท่องเที่ยว ยังมีปริมาณจ่ายน้ำที่เต็มที่ ซึ่งอัตราค่า น้ำประปามีอัตราที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้นนโยบายทางด้านราคาที่มีการแบ่งตลาดกัน ดังนั้น หากจะใช้นโยบายทางด้านราคาในการแก้ไข โดยการขึ้นราคาเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำประปา ลง ทั้ง ในภาคครัวเรือนและภาคการท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีการจัดสรรระบบการจ่ายน้ำประปาให้ทั่วถึงทุก พื้นที่

สำหรับปัญหาการขาดแคลนน้ำดิบนั้นทางเทศบาลเมืองหัวหิน จึงควรมีการจัดหาแหล่งน้ำ ดิบเพิ่ม เพื่อให้ได้รับน้ำดิบมาผลิตน้ำประปาอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ เนื่องจากปริมาณน้ำในเขื่อนปราณบุรี ซึ่งเป็นแหล่งน้ำดิบหลักนั้น มีปริมาณที่ลดลง และเขื่อนปราณบุรี ยังต้องจ่ายน้ำดิบเพื่อรองรับ การใช้น้ำในพื้นที่ต่างๆ ด้วย รวมทั้งภาคการเกษตรซึ่งเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ต้องมีการปันน้ำจาก เส้นทางจ่ายน้ำ และปัญหาทางด้านกระบวนการผลิตที่ยังไม่สามารถรองรับความต้องการใช้ น้ำประปาที่เพิ่มขึ้นของผู้ใช้น้ำทั้งในภาคครัวเรือนและภาคการท่องเที่ยวได้ ดังนั้นทางการประปา เทศบาลเมืองหัวหิน จึงควรมีการปรับปรุงระบบ เพื่อให้รองรับกับความต้องการที่เพิ่มขึ้น รวมทั้ง ขยายพื้นที่โครงการประปาออกไปยังพื้นที่ที่ยังไม่รองรับการใช้น้ำประปาเพื่ออำนวยความสะดวก ในแก่ครัวเรือนที่ในปัจจุบันนี้ยังไม่ได้รับบริการหรือได้รับบริการน้ำประปาอย่างไม่เต็มที่จาก การประปาเทศบาลเมืองหัวหิน

6.4 ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษารั้งต่อไป

1. ในการศึกษาในครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาถึงมาตรการในการลดค่าน้ำประปาของรัฐบาลที่ นำมาใช้ในช่วงที่ทำการศึกษายู่ เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยในครั้งนี้คือการศึกษา ภาพรวม ซึ่งผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้น้ำประปาในเขตเทศบาล เมืองหัวหิน ซึ่งไม่ได้เจาะจงเฉพาะปัจจัยทางด้านราคา

2. ในการศึกษาครั้งนี้เป็น ไม่ได้ศึกษาในภาคการท่องเที่ยวของเมืองหัวหิน หากแต่กลุ่ม ประชากรแฝงที่อยู่ในภาคการท่องเที่ยวนั้นมีจำนวนมาก เนื่องจากอำเภอหัวหินเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่ได้รับความนิยมมากสำหรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งมีกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวตลอดปี ทำให้มี

นักท่องเที่ยวเข้ามาในอำเภอหัวหินจำนวนมาก และตลอดทั้งปี เมืองหัวหินจึงการเจริญเติบโตมากขึ้น ดังนั้นหากมีการศึกษาความต้องการใช้น้ำประปาควรที่จะศึกษาทั้งภาคครัวเรือนและภาคการท่องเที่ยวควบคู่กันไปจะทำให้ผลการศึกษาดีและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved